

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 241/05-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť A. N., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. J. Č., K, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. A. N. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť A. N. trovy konania v sume 3 977 Sk (slovom tritisícdeväťstosedemdesiatsedem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Č., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. septembra 2005 doručená sťažnosť A. N. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 241/05-14 zo 4. októbra 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojich vyjadreniach k sťažnosti doručených ústavnému súdu 26. októbra 2005 okrem iného uviedol:

„Keďže vyjadrenie k sťažnosti na prietahy v danej veci som už Ústavnému súdu SR zasielal dňa 26. 10. 2004, v prílohe Vám zasielam rovnopis uvedeného stanoviska, v ktorom je obsiahnutá aj chronológia vo veci vykonaných procesných úkonov. (...)

V období, keď sa spis nachádzal v roku 2005 na tunajšom súde, boli v ňom vykonané nasledujúce úkony:

- dňa 26. 1. 2005 bol daný pokyn pre zisťovanie dedičov po zomrelých účastníkoch konania.

- dňa 7. 4. 2005 bol urobený dotaz na dedičskú kanceláriu Okresného súdu Košice I ohľadom zisťovania dedičov po nebohom Š. S. (...)

- predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania.

- chronológia procesných úkonov:

- žaloba spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia bola podaná dňa 11. 2. 1997.

- dňa 12. 2. 1997 bol žalobný návrh zaslaný žalovaným na vyjadrenie v lehote 3 dní.

- dňa 27. 2. 1997 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie, ktorým bol návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý.

- dňa 7. 3. 1997 bolo vyššie uvedené uznesenie odoslané účastníkom konania; právoplatnosť nadobudlo 1. 4. 1997.

- dňa 8. 4. 1997 bol určený termín pojednávania na 9. 6. 1997; na uvedenom pojednávaní bolo navrhnuté pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane žalovaných a pojednávanie bolo odročené na neurčito.

- dňa 16. 6. 1997 bol žalobca urgovaný na predloženie dvoch rovnopisov žaloby a presné označenie žalovaného v 4. rade.

- dňa 13. 3. 1998 bol žalobca opäť vyzývaný na oznámenie adres žalovaných v 3. a 4. rade.

- dňa 10. 7. 1998 bolo vydané uznesenie o pripustení do konania žalovaných v 3. až 5. rade.

- 5. 8. 1998 bol určený termín pojednávania na 5. 11. 1998. Na uvedenom pojednávaní súd pripustil vstup do konania žalovaným v 6. až 62. rade. Pojednávanie bolo odročené na 18. 3. 1999.

- dňa 8. 2. 1999 bolo pojednávanie, určené na 18. 3. 1999, prerobené na 8. 3. 1999 a tiež bolo vypracované uznesenie o pripustení účastníkov do konania na strane žalovaných v 6. až 53. rade.

- na pojednávaní, konanom dňa 8. 3. 1999, bol vyhlásený rozsudok.

- proti rozsudku podal odvolanie žalobca dňa 28. 4. 1999 a toto bolo dňa 12. 5. 1999 doručované na vyjadrenie žalovaným.

- dňa 14. 6. 1999 podal žalobca návrh proti dvom žalovaným na vydanie predbežného opatrenia, o ktorom konajúca sudkyňa rozhodla dňa 13. 7. 1999. Aj proti tomuto uzneseniu podal žalobca dňa 3. 8. 1999 odvolanie.

- v dôsledku podaných odvolaní bol spis dňa 18. 10. 1999 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, odkiaľ bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 4. 5. 2001 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 4. 3. 2002 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach účastníkom konania a zároveň bola vypracovaná výzva pre žalobcu v zmysle zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach.

- dňa 10. 5. 2002 bolo doručené podanie žalobcu, ktoré bolo 30. 7. 2002 doručované žalovaným.

- dňa 10. 3. 2003 bol určený termín pojednávania na deň 9. 4. 2003; uvedené pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne odročené na neurčito.

- dňa 3. 11. 2003 JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, nastúpila na materskú dovolenku, preto boli všetky nevybavené veci z jej súdneho oddelenia prevedené do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. J. M., ktorá dňa 21. 10. 2004 dala pokyn pre zisťovanie adries trvalých pobytov tých účastníkov, u ktorých predchádzajúce doručovania boli bez pozitívneho výsledku.

- keďže podľa správy poštového doručovateľa zo zásielok, nachádzajúcich sa v spise, niektorí žalovaní zomreli, po overení tohto údaja Registrom obyvateľov v B.

je pravdepodobné, že bude existovať dôvod na prerušenie konania podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku.

- zo spisu neboli zistené preťažhy spôsobené sťažovateľkou.

- vzhľadom na vyššie uvedené chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť, že v danom konaní k určitým preťažhom došlo.

- posúdenie zbytočnosti vzniknutých preťažhov ponechávam na zváženie ústavnému súdu; z môjho pohľadu by bolo možné preťažhy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo.“

Obdobné procesné úkony, ktoré označil predseda okresného súdu vo svojich vyjadreniach, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu.

Navyše ústavný súd zistil, že žalobca 30. júna 1997 doručil okresnému súdu rozšírenie žalobného návrhu o žalovaných v 3. až 5. rade a 29. septembra 1998 rozšírenie žalobného návrhu o žalovaných v 6. až 53. rade.

Okresný súd uznesenie, ktorým rozhodol o pripustení vstupu žalovaných v 6. až 53. rade do konania, vypracoval 8. februára 1999 a sťažovateľka je v ňom označená ako žalovaná v 11. rade.

Podaním doručeným ústavnému súdu 31. októbra 2005 sa právny zástupca sťažovateľky vyjadril k stanovisku predsedu okresného súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Predseda okresného súdu uvádza, že „predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania.“ S takýmto jeho hodnotením sporu sa zásadne nemôžem stotožniť, nesúhlasím s ním, pretože ho považujem za účelové. Mám za to, že objektívne

neexistuje taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej skutkovej (faktickej) zložitosti posudzovanej veci, tak ako ju posudzuje predseda okresného súdu, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä dĺžku konania. (...)

Som toho názoru, že okresný súd si pojednávania nepripravil zodpovedne a nevyužil dôsledne ust. § 43 OSP pred tým, ako vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam meritórne rozsudkom rozhodol. Ako dôkaz uvádzam na inom mieste aj to, že odvolací súd vytkol okresnému súdu, že sa dopustil viacerých procesných pochybení, ďalej že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania. (...)

Mám za to, že skutková zložitosť, resp. náročnosť veci, ako ju hodnotí predseda okresného súdu, nemala mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných prietáhov v konaní. Súhlasím len s tvrdením predsedu okresného súdu, že na strane žalovaných je vysoký počet účastníkov daného konania, z ktorých niektorí v priebehu konania zomreli alebo zmenili trvalé bydlisko, čo sčasti mohlo objektívne nepriaznivo ovplyvniť dĺžku posudzovaného konania. Ale ani to ani skutková náročnosť danej veci, ako ju hodnotí predseda okresného súdu a ak ju takto posúdi aj ústavný súd, však nemôže podľa môjho názoru ospravedlniť doterajšiu dĺžku napádaného konania.

Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, mám za to, že po právnej stránke nejde o vec komplikovanú a zložitú, a to i s prihliadnutím na to, že vo veci už vyslovil názor nadriadený súd. Právna zložitosť sporu nezavahuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prietahy v konaní, ako je to aj v tomto prípade, zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie (poznámam, že odvolací Krajský súd v Košiciach v uznesení vytkol súdu prvého stupňa, že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania), neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

Čo sa týka chronológie procesných úkonov, uvedených vo vyjadreniach predsedu okresného súdu, v zásade sa s ňou stotožňujem. Aj táto však len dokazuje, že od 4. mája 2001 okresný súd vo veci nekonal riadne a rýchlo, ale pomaly a zdĺhavo so zbytočnými prietahmi, keď v obdobiach označených v sťažnosti nekonal vôbec, bol nečinný alebo jednotlivé procesné úkony vykonal vo veľkých časových odstupoch.

Ak niektorí z odporcov zomreli skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo alebo sa dodatočne zistí, že niektorí z odporcov nie sú v konaní pasívne legitimovaní, súd postupuje zo zákona podľa § 107 O. s. p. Mám za to, že k tomuto mi neprislúcha sa vyjadrovať.

Aj ja sa domnievam, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k prieťahom v konaní. Sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu ešte 12. augusta 2005 sťažnosť na prieťahy v konaní okresného súdu, čím dala najavo svoju nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania. Jej sťažnosť však neviedla k náprave. Naopak okresný súd od apríla 2003 dodnes ani len nevytýčil ďalší termín pojednávania vo veci samej. (...)

Nesúhlasím a nemôžem akceptovať podľa môjho názoru ďalšie účelové vyjadrenie predsedu okresného súdu, že z jeho pohľadu by bolo možné prieťahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré možno od nich požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. V tejto súvislosti chcem podotknúť aj to, že predseda okresného súdu vo svojich odpovediach na sťažnosti iných sťažovateľov na prieťahy v konaní v tej istej veci uvádzal, že vzniknuté prieťahy v konaní boli spôsobené predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch vo veci konajúcich sudkýň.

Ani týmito argumentmi okresného súdu nie je možné odôvodniť a ospravedlniť zbytočné prieťahy v konaní.

Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom Okresným súdom Košice II prijali včas adekvátne opatrenia.

Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide práve o takýto prípad.

A, vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu, je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k prieťahom v konaní. Uplatnenie práva sťažovateľky - účastníčky konania pred všeobecným súdom na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nemôže byť zmarené len

preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, na ktorom sa sťažovateľka domáha odstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza a v konečnom dôsledku to nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé a zdĺhavé konanie, ako je to v prípade sťažovateľky, spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

Taktiež zmena v osobe konajúcej sudkyne, ktorú predseda okresného súdu označil za objektívny dôvod nečinnosti súdu a tým vzniknutých prietahov v konaní (tak ako iné organizačné či technické problémy súdnictva) nesmie ísť na ťarchu účastníčky konania.

Napokon poznamenávam, že napádané konanie pred okresným súdom trvá ako také od februára 1997, pričom sťažovateľka je jeho účastníčkou od 8. februára 1999, čo možno už len na základe tejto skutočnosti považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

Po preskúmaní postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 29 C 34/97 podľa týchto kritérií ústavný súd dospel k záverom (pokiaľ ide o posúdenie vzniku zbytočných priet'ahov), ktoré sú zásadne rovnaké ako vo veciach, o ktorých už ústavný súd rozhodol napríklad v konaniach vedených pod sp. zn. I. ÚS 199/04, sp. zn. III. ÚS 300/04 alebo sp. zn. II. ÚS 8/05.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je občianskoprávne konanie (rozhodovanie o žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam), ktoré sa začalo 11. februára 1997, teda pred viac ako ôsmimi rokmi, a nie je k dnešnému dňu právoplatne skončené. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd sa čiastočne stotožňuje s názorom okresného súdu, že predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný s poukazom na „... *nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania*“. Aj keď z právneho hľadiska spor „o určenie vlastníctva“ tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov, z faktického hľadiska je potrebné akceptovať, že náročnosť konania od februára 1999 ovplyvnili veľký počet žalovaných (53), ako aj zmeny v osobách žalovaných, ku ktorým došlo v dôsledku úmrtia niektorých žalovaných v priebehu konania. Táto skutočnosť vyžadovala od okresného súdu, aby počas konania upresňoval ich okruh a zisťoval stav dedičských konaní, čo objektívne mohlo spomaliť priebeh konania. Žiadna skutková náročnosť však podľa názoru ústavného súdu nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku tohto konania.

Na dĺžku konania mali vplyv aj právne úkony žalobcu počas konania, ktorý aktívne využíval procesné práva podľa Občianskeho súdneho poriadku (odvolanie proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia, odvolanie proti rozsudku okresného súdu, ktorým bola jeho žaloba zamietnutá, a návrh na vylúčenie zákonnej sudkyne). V dôsledku týchto právnych úkonov žalobcu došlo k predĺženiu konania [keď o opravných prostriedkoch odporcov dvakrát rozhodoval Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)], ktoré však nemožno pripísať na vrub okresnému súdu ani sťažovateľke.

2. Ďalším kritériom pri posudzovaní, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky súdneho konania. Ústavný súd z obsahu spisu dospel k záveru, že postup s'ťažovateľky nezapríčinil žiadne priet'ahy a ani spomalenie postupu okresného súdu.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Činnosť okresného súdu ústavný súd hodnotil iba od obdobia, keď sa s'ťažovateľka stala účastníčkou konania, t. j. od 8. februára 1999.

Podľa názoru ústavného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v činnosti okresného súdu od 4. mája 2001, keď mal doručovať uznesenie krajského súdu sp. zn. 13 Co 364/99 z 19. februára 2001 dotknutým účastníkom konania, pričom tak urobil až 4. marca 2002, keď súčasne vyzval žalobcu na vykonanie úkonov v zmysle označeného uznesenia krajského súdu (nečinnosť v trvaní 10 mesiacov). Okresný súd bol ďalej nečinný od 9. apríla 2003, keď odročil pojednávanie na neurčito, do 21. októbra 2004, keď zisťoval pobyt žalovaných (nečinnosť viac ako 18 mesiacov). Ústavný súd tiež konštatuje, že nezistil žiadne prekážky, ktoré by bránili tomu, aby uvedené procesné úkony okresného súdu nemohli byť vykonané skôr, a to aj vzhľadom na dovtedajší priebeh konania.

Činnosť okresného súdu bola tiež neefektívna a nesústreďená. Aj keď okresný súd dvakrát rozhodol o návrhu žalobcu na vydanie predbežného opatrenia a raz rozhodol vo veci samej, nemožno prehliadnuť skutočnosť, že pri odstraňovaní nedostatkov žalobného návrhu (petitu) nepostupoval dôsledne podľa § 43 ods. 1 a § 79 ods. 1 OSP, v dôsledku čoho bolo jeho rozhodnutie uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Co 364/99 z 19. februára 2001 zrušené.

Navyše žalobca podaním z 9. mája 2002 upresnil okruh žalovaných, rozšíril žalobný návrh a žiadal, aby okresný súd tieto zmeny pripustil. Okresný súd o tomto návrhu žalobcu doteraz nerozhodol.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v tom, že podľa jeho názoru by prietahy bolo možné považovať za zbytočné, „*ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo*“, ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Pretrvávajúci vysoký nápad vecí a v tejto súvislosti nedostatok sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali alebo znižovali zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľky.

III.

V nadväznosti na svoje rozhodnutie o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v súlade s § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 29 C 34/97 konal bez zbytočných prietahov.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, je toho názoru, že porušenie základného práva sťažovateľky podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci. V dôsledku toho považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk, ktoré odôvodnila tým, že *„Počas vyše päťročného obdobia trvania konania na okresnom súde v predmetnej veci žijem v pretrvávajúcom pocite a stave neprijemnosti, nervozity, bezmocnosti, krivdy, úzkosti, poníženosti a neistoty vyplývajúcej z predlžovania súdneho konania, ktoré nie je doteraz právoplatne skončené (...)“*.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajší priebeh konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 29 C 34/97, ktorý vykazoval znaky zbytočných priesťahov v konaní, a zohľadňujúc tiež konkrétne okolnosti prípadu a iné sťažnosti účastníkov tohto konania pred okresným súdom, ktoré už boli predmetom posudzovania pred ústavným súdom, ústavný súd rozhodol, že sumu 30 000 Sk možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. Č. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby, každý v sume 2 501 Sk (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej podanie a podanie vyjadrenia z 31. októbra 2005) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“)

a 3 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za tri úkony právnych služieb) predstavuje spolu sumu 7 953 Sk. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval v konaní pred ústavným súdom vo viacerých samostatných sťažnostiach takmer všetkých žalovaných ako sťažovateľov (napr. I. ÚS 199/04, IV. ÚS 300/04, I. ÚS 80/05, IV. ÚS 110/05), čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu zastupovania, spísanie sťažnosti, ako aj podanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd znížil takto vypočítanú odmenu za poskytovanie právnych služieb o jednu polovicu, t. j. na 3 977 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2005